

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 338.48-6:502.175 (292.451)

Т. Є. Фомічева,
*аспірант кафедри екологічної економіки,
Національний лісотехнічний університет України*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ

Звернено увагу на розвиток екологічного туризму, як одного з перспективних видів туризму, що покликаний запобігти негативній дії людини на природу та реалізації концепції сталого розвитку. Наведено основні характеристики екологічного туризму, які відрізняють його від інших видів туризму. Акцентовано увагу на визначення поняття «екологічний туризм». Розглянуто основні причини виникнення проблем поводження з відходами в Українських Карпатах. Проаналізовані основні взаємозв'язки між окремими умовами та виявлені проблем поводження з відходами, які гальмують ефективне функціонування та розвиток екологічного туризму в Українських Карпатах. Розглянуто основні наслідки впливу незаконного поводження з відходами на розвиток екологічного туризму Українських Карпат. Зазначено, що ефективному розвитку екологічного туризму сприяє, насамперед, ефективне стратегічне управління на всіх рівнях. Обґрунтовано основні проекти для покращення розвитку екологічного туризму та зменшенню впливу відходів у Карпатах.

Ключові слова: тверді побутові відходи, поводження з відходами, екологічний туризм, Українські Карпати, забруднення відходами.

Постановка проблеми. Забруднення відходами становить серйозну загрозу для довкілля, яка з кожним роком все більше зростає. Це створює перешкоди для розвитку туризму, в тому числі і екологічного. Українські Карпати є чи не найбільшим регіоном, де здійснюється екологічний туризм і доходи від якого можуть бути в десятки разів більшими. Відсутність ефективного регулювання впливу незаконного поводження з відходами створює значні проблеми для розвитку екологічного туризму Карпатського регіону. Саме тому вивчення поняття сучасних проблем незаконного поводження з відходами та їх вплив на розвиток екологічного туризму в Українських Карпатах є актуальними завданнями для поглиблення наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми незаконного поводження з відходами та їх вплив на розвиток екологічного туризму в Українських Карпатах дослідженні дуже мало, але деякі окремі аспекти відображені у працях І.С. Семененко, О.В. Супруненко, Ю.В. Зінько, Ю.І. Мурава, Я.С. Коробейникова та ін.

В опублікованих наукових працях, присвячених сучасним проблемам незаконного поводження з відходами в Українських Карпатах недостатньо уваги приділено вивченню питань щодо основних наслідків впливу на розвиток екологічного туризму.

Формулювання цілей статті. Мета наукового дослідження полягає у вивченні сучасних проблем незаконного поводження з відходами та їх вплив на розвиток екологічного туризму в Українських Карпатах.

Виклад основного матеріалу. Українські Карпати – унікальний і величний регіон України з неповторним поєднанням краси гір і лісів. Вони входять до частини гірської системи східних Карпат. Їх довжина становить 280 км, ширина понад 100 км. Гори займають територію Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей. Територія цих регіонів розмежована глибокими долинами, річками та озерами розташованими на сотні метрів над рівнем моря. У Закарпатті знаходиться 457 об'єктів природно-заповідного фонду на площі 151 тис га (наприклад, Карпатський біосферний заповідник, Ужанський національний природний парк, Національний природний парк «Синевир», Регіональний ландшафтний парк «Зачарований край» та ін.), що створює значні можливості для розвитку туристичної сфери [6].

Об'єкти природно-заповідного фонду а також інші об'єкти, які не входять до їх складу, але мають не менш важливу природну цінність є потенційним підґрунтям для розвитку екологічного туризму. Відомо, що серед основних видів туризму, який сьогодні активно розвивається в Українських Карпатах є екологічний. Це пояснюється тим, що екологічний туризм покликаний запобігти негативній дії людини на природу та мотивувати туристів і туроператорів до охорони навколишнього природного середовища та реалізації концепції сталого розвитку. До основних характеристик екологічного туризму, які відрізняють його від інших видів туризму належать такі [13]:

1. Забезпечує подорож до природного пункту призначення. Зазвичай екологічний туризм здійснюється на природних територіях, а також на територіях, що перебувають під охороною.

2. Мінімальний вплив на довкілля. Екологічний туризм прагне мінімізувати негативні наслідки від туристичної діяльності та іншої інфраструктури, використовуючи або перероблений чи достатньо доступний

місцевий будівельний матеріал, відновлювані джерела енергії, утилізацію та безпечне видалення відходів, а також екологічне архітектурне проектування.

3. Створює екологічну свідомість. Задовго до початку туру туроператори повинні надати мандрівникам матеріали про країну, навколишнє середовище та місцеве населення, а також кодекс поведінки як для мандрівника, так і для самого виду туризму. Проекти екологічного туризму також повинні сприяти вихованню членів оточуючих громад, школярів та широкої громадськості в приймаючій країні.

4. Надає прямі фінансові вигоди для збереження довкілля. Екологічний туризм допомагає залучати кошти для охорони навколишнього середовища, наукових досліджень та освіти за допомогою різних механізмів.

5. Поважає місцеву культуру. Екологічний туризм є не тільки «зеленішим», але і менш культурно експлуатаційним, ніж звичайний туризм.

7. Підтримує права людини і демократичні рухи. Всесвітня туристична організація, що фінансується Організацією Об'єднаних Націй, проголошує, що туризм сприяє «міжнародному розумінню, миру, процвітанню та загальній повазі до прав людини та основних свобод для всіх».

Враховуючи зростання вагомості екологічного туризму серед інших видів туризму, а також його дбайливе ставлення до природи та сучасний стан розвитку туристичної індустрії, то вважаємо, що екологічний туризм – це вид туризму (подорожі на природу), який базується на еколого-економічній компетентності туриста, основною метою якого є раціональне використання природних ресурсів та збереження навколишнього природного середовища, відповідно до концепції сталого розвитку [3].

Крім цього, важливим питанням є те, що екологічний туризм повинен включати цілеспрямовані кроки для мінімізації впливу на довкілля через вибір діяльності, обладнання, місце розташування та терміни, розмір групи, освіту та навчання а також ефективне управління. Вплив від екологічного туризму на довкілля є незначним. До них належать: витоптування, дроблення або очищення рослинності; модифікація ґрунту; введення бур'янів і патогенів; забруднення повітря від вихлопних газів генератора, шум від машин, транспортних засобів; порушення дикої природи через все вищезазначене та ін. В даний час існує багато досліджень про такі впливи, як витоптування, що можна оцінити експериментально. Проте дуже мало відомо про такі впливи, як порушення шуму, патогени ґрунту та води, а також втручання в динаміку і генетику популяції рослин і тварин, які, ймовірно, мають набагато більшу екологічну значимість.

Іншого характеру набуває вплив забруднення твердими побутовими відходами на розвиток екологічного туризму. Тут розглядається два аспекти:

внутрішній і зовнішній. До внутрішнього аспекту забруднення відходами можна віднести відходи, що утворюються під час здійснення екологічного туризму. Таку проблему поводження з відходами можна усунути, оскільки планування місць передбачених для екологічного туризму, повинно включати наявність збору відходів, розташування сміттевих баків, а також інших правил, які мають бути зазначенні для ознайомлення кожному туристу.

Більш гостру та небезпечну проблему становить зовнішній вплив забруднення відходами на розвиток екологічного туризму. Як правило, в Україні екологічний туризм найбільше здійснюється в Карпатах. Але сьогодні дуже гостро стоїть проблема поводження з відходами саме в цьому регіоні. Відповідно до Закону України «Про відходи» поводження з відходами – дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення [4]. Найчастіше жителі Українських Карпат не повністю дотримуються Закону України «Про відходи», що призводить до несанкціонованих сміттєзвалищ, забрудненню річок, водойм, забрудненню повітря, а також неестетичному вигляді узбіч лісів та ін.

В деяких випадках забруднення річок твердими побутовими відходами має транскордонну проблему. Оскільки прикордонні території накопичують відходи на узбережжі річок і під час повені ці всі відходи змиваються і пливуть в сусідню державу. Також через стихійні сміттєзвалища біля карпатських річок у воду потрапляють інфільтрати й отруйні речовини. Наприклад, у карпатському селі Криворівня (Верховинський район Івано-Франківської області) місцеві жителі влаштували несанкціоноване сміттєзвалище. Воно розташоване за кілька метрів від гірської річки Бережниця, яка, в свою чергу, впадає в Чорний Черемош. Туди незаконно возять побутові відходи з усього району. При цьому у воді зафіксовані інфільтрати [12].

Несанкціоновані сміттєзвалища біля річок суттєво впливають на розвиток екологічного туризму в Українських Карпатах, оскільки безпосередньо мають пряму дію і створюють негативну рекламу.

До основних причин виникнення проблеми поводження з відходами в Українських Карпатах належать:

1. Відсутність екологічної поінформованості місцевого населення.
2. Мала кількість місць для твердих побутових відходів.
3. Збільшення обсягу використання полімерних відходів та пластикових пляшок.
4. Переповненість старих сміттєзвалищ

5. Недобросовісне оплачування послуг звернення побутових відходів місцевими жителями.

6. Відсутність ефективного стратегічного управління на локальному (сільських радах), регіональному та державному рівнях.

Переважає більшість жителів гірських регіонів Українських Карпат становлять сільські жителі, які не мають належної екологічної поінформованості щодо шкідливого впливу відходів на довкілля та здоров'я людини, або не оплачують «звернення» побутових відходів (з 1 травня вступили в силу нові Правила надання послуг з поводження з побутовими відходами, затверджені постановою Кабміну №318 від 27 березня 2019 року. А саме: якщо раніше послуга називалася «вивезення побутових відходів», то тепер у всіх офіційних документах назву замінено на «звернення з побутовими відходами») [12].

На території області Українських Карпат існує дуже мало (близько 200) місць для твердих побутових відходів, із них більшість перевантажені, в деяких сміттєзвалищах минув термін їх експлуатації, а інша частина не відповідає нормам екологічної безпеки. Рекультивації потребують понад 100 місць для відходів. Також не всюди є централізоване збирання твердих побутових відходів. Приблизно п'ята частина населення викидає свої відходи просто на стихійні звалища.

При цьому гостро стоїть проблема переповнення сміттєзвалищ. Наприклад, сміттєзвалище міста Тячів, яке знаходиться в безпосередній близькості до річки Тиса. Його рекультивація не відбувається, тоді як потік відходів не припиняється. Водночас у Тячівському районі діє ще два полігони, які вичерпали свій ресурс та не припинили діяльності, – у смт. Буштино та селі Терново. Ще гострішою залишається ситуація в місті Рахів та Рахівському районі, рельєф якого не дає змоги розширювати площі міського сміттєзвалища, переповненого в багато разів. Зважаючи на потік туристів та збільшення обсягів побутових відходів, ситуація в районі стає критичною. Не краща ситуація й у інших гірських та передгірських районах: Воловецькому, Міжгірському, Іршавському та ін [11].

Відсутність ефективного стратегічного управління на локальному (сільських радах), регіональному та державному рівнях є найбільш вагомою проблемою виникнення впливу незаконного поводження з відходами на розвиток екологічного туризму в Українських Карпатах. Відомо, що саме закони та нормативно-правові акти є основою, на яких повинна базуватися система управління відходами. Якщо на державному рівні зроблено певні кроки в розробці загальних підходів і механізмів регулювання поводження з відходами, то на регіональному, місцевому та об'єктному рівнях великих

зрушень у цьому напрямі значно менше. Однак саме на цих рівнях слід впроваджувати економічні, соціальні, екологічні та науково обґрунтовані механізми ефективного природокористування та охорони природних ресурсів, відпрацьовувати принципи і механізми взаємодії різних органів влади, суб'єктів підприємницької діяльності, населення, громадських організацій. У статті 20 Закону України «Про відходи» зазначено:

- організація розроблення та здійснення регіональних і місцевих програм поводження з відходами, а також забезпечення реалізації загальнодержавних програм;
- здійснення контролю за використанням відходів з урахуванням їх ресурсної цінності та вимог безпеки для здоров'я людей і навколишнього природного середовища;
- розроблення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів [4].

Всі ці пункти входять до повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами, виконання яких здійснюється частково (до 20 %) або не здійснюється взагалі.

Слід звернути увагу, що розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 р. № 232-р було схвалено Концепцію розвитку гірських територій українських Карпат, в якій зазначено основні причини виникнення проблем розвитку гірських територій, а також причинами погіршення їх соціально-економічного та екологічного стану, серед яких:

- низький рівень використання рекреаційного, туристичного та людського потенціалу для економічного розвитку регіону;
- низький рівень внутрішніх та зовнішніх інвестицій в розвиток гірських територій;
- недостатність та неефективне здійснення природоохоронних заходів та ін [10].

Виходячи з наведеного, розвиток екологічного туризму (як одного із видів туризму) неможливий без належних умов довкілля та ефективного здійснення природоохоронних заходів, оскільки об'єктом екологічного туризму і є природа.

Крім цього, в Україні розпорядженням Кабінету Міністрів України (від 3 січня 2013 р. № 22-р) схвалено концепцію Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки, яка передбачає здійснення заходів щодо зменшення обсягів утворення відходів, їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізація, видалення, знешкодження та захоронення з метою запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини, а також впровадження новітніх технологій (Орієнтовний

обсяг фінансування Програми становить 4655,9 млн. гривень [9]). Дана програма діє по всій території України, в т.ч. у Карпатах. Наскільки ефективним є її виконання важко оцінити, оскільки результат є інший: збільшується обсяг утворення відходів, зростає кількість сміттєзвалищ, виробники не несуть відповідальність за своє упакування, збільшується негативний вплив на навколишнє природне середовище і здоров'я людини, що перешкоджає розвитку екологічного туризму в Українських Карпатах.

До основних наслідків впливу незаконного поводження з відходами на розвиток екологічного туризму Українських Карпат належать:

- зменшення прямих фінансових вигод для збереження довкілля;
- зменшення надходжень від екологічного туризму (внаслідок зменшення кількості туристів даного регіону);
- погіршення соціально-економічного стану населення та природоохоронних територій;
- зменшення площ, які можуть бути використані для розвитку екологічного туризму;
- забруднення та неестетичний вигляд, узбіч, лісів, річок та ін.

Такі чинники негативно впливають та перешкоджають розвитку екологічного туризму в Українських Карпатах. За підрахунками експертів надходження від екологічного туризму можуть бути в десятки разів більшими. Наприклад, за підсумками 2018 року сукупні надходження по Україні туристичного збору та податкових платежів з туристичної галузі зросли на 20,7% – до 4,2 мільярда гривень, надходження туристичного збору зросли на 29,2% і склали 90,7 мільйона гривень. Держприкордонслужба зафіксувала у 2018 році зростання кількості туристів з неприкордонних країн, зокрема Європи: Іспанії – на 68%, Великобританії – 47,3%, Литви – 23,4%, Італії – 15,4%, Німеччини – 13,3%, Франції – 9,2%, а також Індії – на 57,4 %, Китаю – на 38,8%, Японії – на 38,3%, Ізраїлю – на 21,7% та США – на 19%. До найбільш популярних для відвідування іноземцями областей входить Закарпатська область (розташована в Карпатському регіоні), що свідчить про зростання попиту на туризм (в тому числі і екологічний) [1]. Тому усунення проблем, які виникають на шляху розвитку екологічного туризму є першочерговим завданням у цій сфері.

Вважаємо, що ситуація поводження з відходами в Карпатах є досить непростю, а в деяких випадках критичною, але прагнення змінити ставлення суспільства до відходів «як до непотребу» на ставлення до відходів «як до вартісної вторинної сировини», якій не місце на стихійних звалищах, в лісах та вздовж берегів річок, намагаються громадські об'єднання, втілюючи свої задуми в різноманітні проекти. Одними із таких проектів є «Збереження та

стале використання природних ресурсів Українських Карпат» (в рамках цього проекту діє мініпроект «Політика чистоти» Яремче) та «Верховина сортує сміття» [2]. Завданням таких проектів, покращити стан навколишнього середовища, запобігти шкідливому впливу побутових відходів на здоров'я населення та покращити туристичну привабливість українських Карпат. Таким чином, спільними зусиллями українці зможуть посприяти поліпшенню екологічної ситуації в Карпатах і в Україні в цілому.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Основним видом туризму, який сьогодні активно розвивається в Українських Карпатах є екологічний. Впливи від екологічного туризму на довкілля є незначними. Іншого характеру набуває вплив забруднення твердими побутовими відходами на розвиток екологічного туризму. Проблема поводження з відходами та їх вплив на розвиток екологічного туризму є суттєвими і призводять до різних негативних наслідків, таких як забруднення річок, водойм, зменшення кількості туристів та ін. Серед основних причин виникнення проблеми поводження з відходами в Українських Карпатах належать переповненість старих сміттєзвалищ та відсутність ефективного стратегічного управління на локальному (сільських радах), регіональному та державному рівнях.

Для належного розвитку екологічного туризму (як одного із видів туризму) в Українських Карпатах необхідно забезпечити належні умови довкілля та ефективне управління системою поводження з відходами на всіх рівнях (локальному (сільських радах), регіональному та державному). Відомо, що саме закони та нормативно-правові акти є основою, на яких повинна базуватися система управління відходами. Закони та нормативно-правові акти, а також концепції повинні відповідати стратегії сталого розвитку і якісній системі управління відходами на європейському рівні. Відповідно до цього забезпечуватиметься механізм регулювання поводження з відходами на всіх рівнях управління. Це сприятиме впровадженню економічних, соціальних, екологічних та науково обґрунтованих механізмів ефективного природокористування та охорони природних ресурсів.

Тому усунення проблем незаконного поводження з відходами, які впливають та гальмують розвиток екологічного туризму в Українських Карпатах є першочерговим завданням у цій сфері.

Список використаної літератури

1. Аналітика та статистика про туризм. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

2. Верховина сортує сміття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.visitverkhovyna.com/verkhovyna-sortuye-smittyu/>
3. Дубовіч І.А. Сучасні теоретико-методичні та практичні проблеми розвитку екологічного туризму в Україні / І.А. Дубовіч, Т.Є. Фомічева // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Херсон: «Видавничий дім «Гельветика», 2019. – Випуск 33. – С. 162-165.
4. Закон України «Про відходи» (від 5.03.1998 № 187/98-ВР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Зінько Ю.В. Українські Карпати: екотуризм чи екотероризм? / П.А. Горішевський, Ю.В. Зінько // Наукові вісті Галицької Академії. – 2009. – Спец. вип. – С. 3–5.
6. Карпати-неймовірна краса України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vyshneve-rada.gov.ua/arhiv/3756-2014-06-27-05-27-02.html>.
7. Коробейникова Я.С. Екологічні проблеми територій туристичних дестинацій/ Я.С. Коробейникова // Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування. Науково-технічний журнал. – 2013 - №1(7). – С. 91-94.
8. Мурава Ю.І. The analysis of the waste problem in tourist destinations on the example of Carpathian region in Ukraine / Ю.І. Мурава, Я.С. Коробейникова // Journal of Ecological Engineering. – 2016 - №2(17). – С. 43-51.
9. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки (від 3 січня 2013 р. № 22-р) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2013-%D1%80>
10. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції розвитку гірських територій українських Карпат (від 3 квітня 2019 р. № 232-р) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KR190232?an=1>
11. Семененко І.С. Проблема побутових відходів у гірських районах Закарпаття та напрями її вирішення / І.С. Семененко, О.В. Супруненко, В.І. Семененко // Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство».- Мукачево, 2018.- Випуск 14.- С.632-637
12. Сміттєзвалище в Карпатах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://censor.net.ua/ua/v396077>
13. Wood M.E. Ecotourism: Principles, Practices & Policies for Sustainability [E-resources]. – Available at: <http://www.academia.edu>.

References

1. *Analitika ta statystyka pro turizm. Ministerstvo ekonomichnogo rozvy`tku i torgivli Ukrayiny* [Tourism analytics and statistics. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. [online] Available at: <http://www.me.gov.ua>

2. *Verxovyna sortuye smittyia* [Verxovyna sorts the garbage]. [online] Available at: <https://www.visitverkhovyna.com/verkhovyna-sortuye-smittyia/>
3. Dubovych, I. and Fomicheva, T. (2019). *Suchasni teoretyko-metodychni ta praktychni problemy` rozvytku ekologichnogo turyzmu v Ukraini* [Modern theoretical and methodological and practical problems of the development of ecological tourism in Ukraine]. *Naukovyj visnyk Xersonskogo derzhavnogo universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky"*, 33, pp. 162-165.
4. *Pro vidhody: Zakon Ukrainy* [On waste: Law of Ukraine]. [online] Available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Zinko, Yu. and Gorishevskyj, P. (2009). *Ukrayinski Karpaty: ekoturizm chy` ekoteroryzm?* [Ukrainian Carpathians: ecotourism or eco-terrorism]. *Naukovi visti Galyczkoyi Akademiyi, Specz. vy`p*, pp. 3–5.
6. *Karpati-nejmovirna krasa Ukraini* [Carpathians-incredible beauty of Ukraine]. [online] Available at: <https://vyshneve-rada.gov.ua/arhiv/3756-2014-06-27-05-27-02.html>
7. Korobejnikova, Ya. (2013). *Ekologichni problemi teritorij turistichnih destinacij. Ekologichna bezpeka ta zbalansovane resursokoristuvannya* [Ecological problems of tourist destination territories. Environmental security and balanced resource use]. *Naukovo-tehnichnij zhurnal*, 1(7), pp. 91-94.
8. Murava, Yu. and Korobejnikova, Ya. (2016). The analysis of the waste problem in tourist destinations on the example of Carpathian region in Ukraine. *Journal of Ecological Engineering*, 2(17), pp. 43-51.
9. *Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukraini Pro shvalennya Konceptiyi rozvitku girskih teritorij ukrayinskih Karpat* [On approval of the Concept of development of mountain territories of the Ukrainian Carpathians]. [online] Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KR190232?an=1>
10. *Pro shvalennya Konceptiyi Zagalnodержавnoyi programi povodzhennya z vidhodami na 2013-2020 roki*. [On approval of the Concept of the National Waste Management Program for 2013-2020]. [online] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2013-%D1%80>
11. Semenenko, I., Suprunenko, O. and Semenenko, V. (2018). *Problema pobutovih vidhodiv u girskih rajonah Zakarpattya ta napryami yiyi virishennya* [The problem of municipal waste in the mountainous areas of Transcarpathia and directions of its solution]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 14, pp. 632-637.
12. *Smittyiezvalishe v Karpatah* [Landfill in the Carpathians]. [online] Available at: <https://censor.net.ua/ua/v396077>
13. Wood, M. *Ecotourism: Principles, Practices & Policies for Sustainability*. [online] Available at: <http://www.academia.edu>

Fomicheva T., Ph.D. Student, Ukrainian National Forestry University

Modern problems of illegal waste management and their impact on the development of ecological tourism in the Ukrainian Carpathians

Attention is paid to the development of eco-tourism, as one of the most promising types of tourism, which is designed to prevent human negative impact on nature and to realize the concept of sustainable development. The main characteristics of eco-tourism that distinguish it from other types of tourism are presented. Attention is drawn to the definition of the concept of "eco-tourism", which is based on the ecological and economic competence of tourists, whose main purpose is the rational use of natural resources and preservation of the environment, in accordance with the concept of sustainable development. The main causes of problems of waste management in the Ukrainian Carpathians are considered. The main relationships between individual conditions and problems of waste management that hinder the effective functioning and development of eco-tourism in the Ukrainian Carpathians are analyzed. The main consequences of the impact of illegal waste management on the development of ecological tourism of the Ukrainian Carpathians are considered, the main ones being the reduction of direct financial benefits for environmental protection and the deterioration of socio-economic status of the population and nature conservation areas for the development of ecological tourism. It was noted that effective strategic management at all levels is facilitated by the effective development of eco-tourism. Lack of effective strategic management at local (village councils), regional and state levels is the most significant problem of the impact of illegal waste management on the development of ecological tourism in the Ukrainian Carpathians. It is well known that it is the laws and regulations that underpin the waste management system. The main projects for improving the development of eco-tourism and reducing the impact of waste in the Carpathians are substantiated.

Key words: solid household waste, waste management, eco-tourism, Ukrainian Carpathians, waste pollution.

Фомичева Т.Е., аспирант, Национальный лесотехнический университет Украины

Современные проблемы незаконного обращения с отходами и их влияние на развитие экологического туризма в Украинских Карпатах

Обращено внимание на развитие экологического туризма, как одного из перспективных видов туризма, который призван предотвратить негативное воздействие человека на природу и реализации концепции устойчивого развития. Приведены основные характеристики экологического туризма, которые отличают его от других видов туризма. Акцентируется внимание на определение понятия «экологический туризм». Рассмотрены основные причины возникновения проблем обращения с отходами в Украинских Карпатах. Проанализированы основные взаимосвязи между отдельными условиями и выявление проблем обращения с отходами, тормозят эффективное функционирование и развитие экологического туризма в Украинских Карпатах. Рассмотрены основные последствия воздействия незаконного обращения с отходами на развитие экологического туризма Украинских Карпат. Отмечено, что эффективному развитию экологического туризма способствует, прежде всего, эффективное стратегическое управление на всех уровнях. Обоснованы основные проекты для улучшения развития экологического туризма и уменьшению воздействия отходов в Карпатах.

Ключевые слова: твердые бытовые отходы, обращение с отходами, экологический туризм, Украинские Карпаты, загрязнение отходами.

Рекомендована до публікації 22.11.2019 р.

Надійшла до редакції 11.10.2019 р.